

Cuvânt înainte

Fiecare stat de drept are ca principiu fundamental supremația legii în toate sferele vieții sociale. La realizarea acestui principiu contribuie înțelegerea corectă a sensului și conținutului legii de către beneficiarii și destinatarii ei. Devierea de la textul legii este interzisă, deoarece înțelegerea limbajului legislativ are o semnificație deosebită pentru stabilirea limitelor libertății persoanei în raport cu statul. Dezideratul protecției penale a relațiilor sociale în domeniul sănătății publice a determinat elaborarea acestei lucrări în care sunt analizate, din punct de vedere juridico-penal, faptele infracționale săvârșite în legătură cu traficul ilicit de droguri, care sunt incriminate în Capitolul VIII din Partea Specială a Codului Penal al Republicii Moldova, intitulat ***Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale***.

Caracterul obiectiv necesar al acestor norme penale decurge din necesitatea imperioasă de a proteja relațiile sociale din domeniul sănătății publice împotriva conduitei periculoase prin care se realizează sau se creează condiții pentru traficul ilicit de droguri sau etnobotanice. În condițiile actuale de răspândire a traficului de droguri, acest segment al relațiilor sociale nu poate fi neglijat, întrucât, potrivit datelor statistice realizate de către Comisia Europeană, în țările europene, în fiecare oră, o persoană moare din cauza supradozării¹.

În cadrul lucrării, sunt supuse analizei și interpretării infracțiunile legate de traficul drogurilor, prin prisma elucidării semnelor obiective și subiective ce le sunt aferente.

La baza analizei juridice a infracțiunilor ce formează obiect de preocupare a prezentei lucrări au stat metode de interpretare cum ar fi: metoda doctrinară, literară, sistemică, rațională sau cele proprii logicii formale etc.

¹ Comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European și către Consiliu, *Spre un răspuns european mai ferm la problema drogurilor*, Bruxelles, 25.10.2011 COM (2011) 689 final.

Pentru realizarea cu succes a obiectivului propus, nu este suficientă doar cunoașterea teoretică a elementelor de drept penal, ci mai este necesară formarea unor deprinderi și abilități practice la persoanele instruite. Experiența didactică pozitivă ne confirmă, o dată în plus, că doar în contextul unei armonizări reușite a stilului teoretic cu cel practic de învățare, studentul va fi în măsură să determine corespondența dintre semnele faptei prejudiciabile și semnele componenței de infracțiune descrisă în normativul penal. Numai în asemenea condiții viitorii juriști vor putea să ia decizii adaptabile la situațiile faptice legate de faptele infracționale.

La baza elaborării acestui studiu stau interpretările instanțelor de judecată existente în materia infracțiunilor săvârșite în legătură cu traficul de droguri. În prim plan, s-a pus accent pe Hotărârea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analogelor acestora și a precursorilor, nr. 2 din 26. 12. 2011.

Studiul cadrului juridico-penal cu privire la infracțiunile legate de fenomenul circulației ilegale a drogurilor se impune și din motive pur practice, deoarece țara noastră și-a modificat cadrul normativ în această materie. În prezent, pericolul tot mai mare al amenințării drogurilor este apreciat mai obiectiv. Se regândesc fundamental formele și metodele de luptă cu circulația ilegală a drogurilor.

Lucrarea se adresează, deopotrivă, atât studenților instituțiilor superioare de învățământ pentru instruirea în materia calificării infracțiunilor legate de droguri, cât și lucrătorilor practici, pentru asigurarea formării profesionale continue a acestora.

Conf. univ. dr. Andrei NASTAS

MODULUL 1. INFRAȚIUNI DE TRAFICARE A DROGURILOR, ETNOBOTANICELOR SAU ANALOGILOR ACESTORA

Secțiunea 1.1. Circulația ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora fără scop de înstrăinare

1. *Noțiune.* Politica penală a Republicii Moldova în domeniul incriminării infracțiunilor legate de traficul de droguri este orientată spre asimilarea standardelor internaționale, astfel încât cadrul normativ-penal să corespundă rigorilor sistemului global de prevenire a acestui fenomen antisocial.

Potrivit art. 36 alin. (1) al Convenției unice asupra stupefiantelor din 30.03.1961: „Sub rezerva dispozițiilor sale constituționale, fiecare parte va adopta măsurile necesare, pentru ca cultura, producția, fabricația, extracția, prepararea, deținerea, oferirea, punerea în vânzare, distribuirea, procurarea, vânzarea, livrarea, indiferent sub ce formă, mijlocirea, trimiterea, expedierea prin tranzit, transportul, importul și exportul stupefiantelor, care nu sunt conforme cu dispozițiile prezentei convenții, sau cu oricare alt act care, după avizul părții amintite, ar fi contrariu dispozițiilor prezentei Convenții, să constituie infracțiuni pasibile de pedeapsă dacă s-au comis în mod intenționat (...)”¹

În același sens, în conformitate cu art. 3 alin. (1) al Convenției Organizației Națiunilor Unite contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, din 20.12.1988: „Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a conferi caracterul de infracțiuni penale, în conformitate cu dreptul său intern, atunci când actul a fost comis intenționat: a) I. producției, fabricației, extracției, preparării, ofertei, punerii în vânzare,

¹ Convenția unică asupra stupefiantelor și protocolul de modificare a acestei convenții din 30.03.1961. În: *Tratate internaționale*, Vol. 8, Chișinău, 1999 p. 128.

distribuirii, vânzării, livrării în orice condiții, expedierii, expedierii în tranzit, transportului, importului sau exportului oricărui stupefiant sau oricărei substanțe psihotrope, încălcându-se dispozițiile Convenției din 1961, cum apare ea modificată, sau Convenției din 1971; II. culturii macului (opiacu), coca sau plantei de cannabis, în scopul producerii de stupefiante, încălcându-se dispozițiile Convenției din 1961 și Convenției din 1971 cum apare ea modificată; III. deținerii sau cumpărării oricărui stupefiant sau substanțe psihotrope (...).”²

Plecând de la aceste standarde internaționale, în Capitolul VIII al Părții speciale a Codului penal, legiuitorul a stabilit mai multe incriminări capabile să acopere multiplele forme de activități infracționale pe care le implică traficul de droguri. În felul acesta, s-a urmărit, pe de o parte, protejarea relațiilor sociale din domeniul sănătății publice condiționate de circulația în condiții de legalitate a drogurilor, iar, pe de altă parte, preîntâmpinarea săvârșirii unor asemenea fapte.

Preocuparea legiuitorului autohton de a da expresie unei individualizări legale pentru faptele menționate derivă din incriminarea distinctă a circulației ilegale a drogurilor, etnobotanicelor sau a analogilor săvârșită fără scop de înstrăinare (art. 217 C.pen.), față de cea comisă în realizarea unui asemenea scop (art. 217¹ C.pen.).

Potrivit pct. 3 al Hotărârii Plenului CSJ din 26.12.2011 nr. 2, *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației penale ce reglementează circulația drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora și a precursorilor*: „Instanțele de judecată urmează să țină seama de faptul că art. 217 Cod penal, spre deosebire de art. 217¹ Cod penal, stabilește responsabilitatea pentru semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, pentru prelucrarea sau utilizarea unor astfel de plante, precum și pentru producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora, săvârșite în proporții mari sau deosebit de mari, fără scop de înstrăinare. De aceea, în acest articol nu se menționează nimic despre înstrăinarea drogurilor”³.

În limitele incriminătorii ale art. 217 C.pen., legiuitorul descrie două fapte infracționale. Prima constă în circulația ilegală a plantelor care conțin

² Convenția ONU contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 20.12.1988. În *Tratate internaționale*, Vol. 8, Chișinău, 1999, p. 214.

³ Buletinul CSJ al R. Moldova nr. 1/4, 2012.

droguri sau etnobotanice (art. 217 alin. (1) C.pen.), iar cea de a doua în circulația ilegală propriu-zisă a drogurilor, etnobotanicelor sau a analogilor acestora (art. 217 alin. (2) C.pen.), în ambele cazuri fără scop de înstrăinare.

Fapta descrisă la art. 217 alin. (1) C.pen. constă în *Semănatul sau cultivarea ilegală a plantelor care conțin droguri sau etnobotanice, prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare.*

În cazul art. 217 alin. (2) C.pen. fapta se manifestă prin *Producerea, prepararea, experimentarea, extragerea, prelucrarea, transformarea, procurarea, păstrarea, expedierea, transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor acestora, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare.*

2. *Obiectul juridic special* al infracțiunilor examinate este reprezentat de relațiile sociale referitoare la ocrotirea sănătății publice, a cărei asigurare implică circulația în condiții de legalitate a drogurilor, etnobotanicelor sau analogilor (art. 217 alin. (2) C.pen.) sau a plantelor care le conțin, atunci când o asemenea circulație se realizează fără scop de înstrăinare (art. 217 alin. (1) C.pen.).

După cum putem observa, ambele fapte atentează la aceeași valoare socială, fiind diferită entitatea materială ce evoluează ca premisă și condiționează delimitarea pe orizontală a relațiilor sociale privitoare la sănătatea publică.

Obiectul material al infracțiunii incriminate de art. 217 alin. (1) C.pen. este reprezentat de plantele care conțin droguri sau etnobotanice.

Potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 79 din 23.01.2006 privind aprobarea *Listei substanțelor stupefiante, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora*⁴, plantele care conțin stupefiante și psihotrope se clasifică în plante care nu cresc pe teritoriul Republicii Moldova și plante care cresc pe teritoriul Republicii Moldova.

Din categoria plantelor care nu cresc pe teritoriul Republicii Moldova - din cauza condițiilor climaterice și care sunt interzise pentru cultivare - fac parte plantele de *coca, khat, Argyreia nervosa, Nymphaea caerulea, Salvia divinorum, Turbina corymbosa și Tabernanthe iboga.*

⁴ Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 16-9/106 din 27.01.2006.